

Nr 147.

Av herr **Hermelin m. fl.**, om *höjning av spannmålstallarna.*

Uti en till riksdagens andra kammare år 1923 afgiven motion, nr 120, framhölls hurusom det vore en för vår självförsörjning och vårt oberoende riksviktig angelägenhet, att inom vårt land garantier skapas för odling av spannmål, särskilt vad denna avser brödsäd, samt att detta av statsmakterna målmedvetet borde fasthållas till gagn just för hela landet nu och i framtiden.

Dåvarande motionärer ansågo att målet härutinnan bäst vore att vinna genom en reglering av utgående spannmålstullar, men inskränkte sig med fästat avseende å den utredning i tullfrågan, som förmodades snart föreligga färdig hos den av Kungl. Maj:t tillsatta tull- och traktatkommittén, att hos riksdagen endast föreslå införande av s. k. utförselbevis. Motionen kom, liksom övriga i samma syfte avgivna, dock ej att föranleda någon riksdagens åtgärd.

Emellertid anse vi här undertecknade motionärer böra hos riksdagen nu framhålla det ytterliga betryckta läget, vilket jordbruket sedan sistlidne riksdag kommit och vilket även funnit sitt uttryck uti den av Kungl. Maj:t till riksdagen i år avgivna statsverkspropositionen, därvid det av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet vid framläggande av förslaget till finansplanen bland annat säges, att »en mycket ogynnsam bild företer förhållandena inom jordbruket» samt vidare, att »överbudtaget råder disproportion mellan lantbrukets produktionskostnader och salupriser».

Säkerligen torde man enligt vår mening också få gå mycket långt tillbaka i tiden för att finna så bekymmersamma förhållanden för jordbruket, som de, vilka nu råda. Utan överdrift torde man ock kunna säga, att medan salupriserna för lantbrukets alster för närvarande snabbt närma sig och i vissa fall redan nedgått till förkrigsnivån, så äro lantbrukets produktionskostnader nu femtio till hundra procent högre än före kriget.

Allt manar därför, såsom uti årets trontal även anføres, till en noggrann prövning av de olika utvägar, som kunna finnas för bringande i möjligaste mån av lättnad i det betryck, som vilar över stora delar av landets jordbrukande befolkning, och har från Kungl. Maj:ts sida ock bebadats att förslag är att förvänta angående åtgärder för bättre avsättning av bröd-

spannmål och för lättande av de svårigheter, vilka av gammalt äro förbundna med jordbrukets kreditförhållanden. Men om även dessa nämnda åtgärder komma att avse införande av de s. k. utförselbevisen och ett bättre utnyttjande av fastighets- eller annan jordbrukets kredit, så torde dessa åtgärder, huru önskvärda och för jordbruket fördelaktiga de än var för sig eller tillsammans kunna vara, dock icke bliva tillräckliga för att komma jordbruket till den hjälp vi anse behöfvlig.

Härtill torde enligt vår mening, därest ej ett helt ingripande medelst importreglering skulle befinnas nödvändig, att en reglerad tullagstiftning tillgripes, så inrättad att densamma verkligen kan utnyttjas för jordbrukets behov och ej bliva eftersatt till fördel för andra ovidkommande intressen.

En tillämpning av tullskyddet med förnuftig anpassning av tidsläget synes oss vara det enda hållbara och på samma gång det mest enkla, då man praktiskt har att lösa spörsmålen om skyddet för en inhemsk produktion, här den svenska spannmålen, även om ett sådant skydd därvid ock skulle behöva utsträckas till lantbrukets animala produkter eller till industriens alster i allmänhet. Skulle nämligen jordbrukets ogynnsamma ekonomiska ställning alltjämt eller för längre tid komma att fortfara, måste detta ju givetvis medföra en ödesdiger minskning av jordbrukets naturliga avkastningsförmåga, som ock att förorsaka en betänklig nedgång av jordbrukets räntabilitet, vilket å sin sida uti avsevärd mån kommer att öka importen till förfång för vår handelsbalans, liksom ock att tynga andra produktionsområden eller samhällslager med utgående högre skatter. En bärkraftig utveckling av landets inhemska resurser torde ju i övrigt vara det primära, men förutsätter densamma, såsom i ett föredrag under sommarens lantbruksmöte uti Göteborg uttalades, »framsteg inom det svenska jordbruket, som alltjämt är svenska folkets huvudnäring, som förvaltar huvudparten av dess förnämsta naturliga tillgångar och som sysselsätter större del av svenska folket än någon annan näringsgren». Denna på så sätt uttalade grundsyn på det svenska välståndets natur torde ock vara djupt grundad i den vetenskapliga nationalekonomien.

För ett belysande av den inhemska produktionens stora omfattning torde följande approximativa tal för år 1914, vårt sista normala år, för vilket nog så slutgiltiga siffror föreligga, få angivas, nämligen, att efter en verkställd uträkning för sagda år förbrukades på hemmamarknaden 61 % av industriens nettoproduktionsvärde och att till exporten gick 39 %; av jordbruket och fisket tillsammans för hemmamarknaden 92 % och för exporten 8 % samt av industri, jordbruk och fiske, allt tillsammans, respektive 76 och 24 %. Av antalet inhemska arbetare sysselsatte år 1914 industrien för hemmamarknaden 64 % och för exporten 36 % samt jordbruket och fisket tillsammans respektive 92 och 8 %. Hela produktionen av industri, jordbruk och fiske gav sammanräknat arbete åt 83 % för hemmamarknaden och 17 % för exporten. Huru viktig exporten för sin del än må vara, torde väl

ändock av denna uppställning framgå som en bjudande statsmakternas plikt, att hemmamarknaden och det inhemska arbetet på allt sätt bör främjas och skyddas. Uti detta sammanhang torde för övrigt få framhållas, att för konsumtionsintresset spelar tullskyddet uti prisfördyrande avseende mycken liten betydelse i jämförelse med andra därå inverkan faktorer.

Vid fasthållande från vår sida av kravet å en uti möjligaste mån effektiv tullagstiftning för skyddande av landets inhemska produktion av spannmål, vete, råg och korn, så sker detta alltså uteslutande från synpunkten, att tullen skall för den inhemska spannmålsodlingen vara en ekonomisk lämplighetsåtgärd, anpassad efter rådande förhållanden.

Vid bedömande av den höjning av spannmålstullen, nu utgående med kr. 3: 70 för 100 kg. spannmål, omalen, hava vi emellertid med hänsyn till nuvarande penningvärde utgått från medelindextalet för råvaror, vilket torde utgöra omkring 150 % och alltså för omalen spannmål skulle giva en tull av kr. 5: 55 eller avjämnat kr. 5: 50.

Beträffande relationen å tull mellan omalen spannmål och mjöl hade ju varit önskligt, att härutinnan föreläge en utredning med hänsyn till nu rådande förhållanden, men utgå vi från, att, om denna relation även teoretiskt skulle finnas nu riktig, så kunna dock uti flera avseenden handelspolitiska moment eller utländsk konkurrens utgöra verklig fara för att mjölskyddet i och för sig kan vara otillräckligt för att effektivt ge själva den inhemska odlingen av spannmål tillräckligt skydd, d. v. s. garantera odlingen det spannmålspris som avses. Vid sådant inträffat förhållande äger dock Kungl. Maj:t enligt sin grundlagsenliga rätt tillfälle att vid behov ingripa. Emellertid hava vi ansett, att uträkningen av tullen å mjöl med en tillämpning av nu gällande relation och en spannmålstull av kr. 5: 50 lämpligast bör förbehållas det riksdagens utskott, till vilket här ifrågasvarande motion kan bli överlämnad liksom ock, att samma utskott har att föreslå den förändrade tullsats, som sålunda för mjölet bör bestämmas.

På grund av vad vi sålunda anført få vi vördsamt hemställa, att riksdagen måtte besluta,

att från och med den 1 juni 1924 skall vid införsel till riket utgå tull för: *spannmål, omalen, vete, råg och korn* — för 100 kg. 5 kr. 50 öre samt att tullen å mjöl i överensstämmelse härmed må regleras —.

Stockholm den 21 januari 1924.

Richard Hermelin. Edvard Lithander. Emil Bengtsson.

Carl Arv. Andersson. Karl Magnusson Albert Johansson.
i Skövde.

A. Henrikson Nils Winkler.

